

ЖУАН Д'УТРОМОН
ЈУДА СА ДВОРИШНЕ СТРАНЕ

Уредник
Корана Боровић

Наслов оријинала
Juan d'Oultremont, *Judas côté jardin*

Copyright © 2020 Juan d'Oultremont & ONLIT Editions
Copyright © Прометеј, Нови Сад, 2022

Сва права задржава аутор
All right reserved by author

Копирање, фотокопирање, умножавање и коришћење текста
у било ком облику није дозвољено без претходне писане сагласности.

This book was produced with the assistance of Wallonie-Brussels Federation
Ce livre a été réalisé avec le soutien de la Fédération Wallonie-Bruxelles

Објављено уз помоћ Федерација Валонија-Брисел

ЖУАН Д'УТРОМОН

Јуда са дворишне стране

Са француској превела
Љиљана Матић

ПРОМЕТЈ
Нови Сад

Мојим родитељима

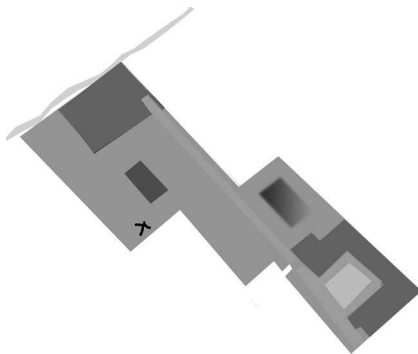

*Бої?
Ми се йоздрављамо,
али не разїоварамо.*

Волтер

Преамбула

Пасторалне слике старца са Маовим оковратником који стоје у реду у кантонским парковима обично нас наводе на то да заборавимо како је таи-ђи-ћуен борилачка вештина. Права. Чиста и строга. Узалуд је непријатељ невидљив, а борба у највећој мери кореографисана, ту се ударци одбијају, избегавају, потискују и други се удара у груди. Увек од доле на горе да он не види одакле долази ударац. Са гипком лакоћом, нога удара као бич, песница маше, дах долази да се супротстави снази ударца и окреће га против нападача. Упркос свом мирољубивом темпераменту, није ми мрско да у тим тренуцима призивам суперјунака какав је требало да будем да околности нису одлучиле другачије.

*Ухваћити реј ићице – Узмакнути и одбити мајмуна
– Бели ждрал шири своја крила*

Моја боса стопала ступају по оном делу воћњака који се пружа дуж живице на северу (X). Тамо где, од пре неколико седмица, једна лисица има навику да се сунча крајем поподнева, ја започињем трећи део *Облика*. Упућујем ударац петом и окрећем се око своје осе. Док су ми ножни прсти укопани у тле, осећам како ми тело прожима земаљска снага. Изнад моје главе, гране трешњевог дрвета производе звуке позивног центра. Трења, звекети, мрмљања... Што се тиче магле која се распростире изнад топола, она је сасвим јапанска. Уметнут у моју обућу, мобилни телефон почиње да вибрира. У размаку од неколико секунди, на њему се појављују две поруке, једна од мога сина послата са Новог Зеланда, друга од моје кћери која живи у Паризу.

Обоје се брину да сазнају да ли је све у реду.

Обоје ме питају да ли сам још жив.

Удубљен у своју борбу, ту истовременост приписујем случају, доводим у везу са коњукцијом звезда, са тако нечим. Ма какав био разлог, њихова пажња ме одушевљава. Да, да, све је добро! Управо сам започео 78. покрет из једне серије низа који их има 117 и још увек сам жив. Утолико сам живљи што сваки повратак у овај врт изазива у мени утисак који се граничи са општом срећом.

Ила на дну мора – Леји њод косим ујлом њрема лево...

Савијених колена, руку испружених напред, завршавам поздрављајући дрвеће које ме окружују. У даљини

звук сирене кола хитне помоћи прати шуштање влажне траве коју ломим. Као што и треба у датим околностима, као за убиство Кенедија или за смрт Ејми Вајнхаус, ја бих убудуће могао да кажем у разговорима: „Јако се добро сећам где сам био тога дана. Управо сам вежбао таи-џи у дну врта.“

Када сам четврт сата касније упалио радио, боље сам разумео узнемиреност своје деце. Откако сам се вратио, сирене нису престајале да урлају. Њихов непрекидни звук допире чак до моје кухиње. Надувана зрна пиринча пливају на површини чаја као какве жртве бродолома. На мање од 10 километара од аеродрома у пламену, и на раздаљини од пет станица метроа од оне која је била предмет напада камиказе, врт пред мојим очима полако али сигурно клизи у једну нову димензију. Једно мењање у коме се мешају изненађење, несхватање, малодушност, вртоглавица и страх од незаустављивог слéда околности. Како бих избегао нервозу, скачем у месту, ударам у празно као боксер који вежба и на крају допуштам себи да узмем пола таблете Бенседина. Као и у таи-џију, непријатељ је један привид. То је као да се нека претња, дуго држана далеко, одједном приближила, без одређеног имена, али потпуна и несхватљива. Морао сам да ставим нове батерије у даљински управљач и да поново прочитам упутство за употребу пре но што сам могао да упалим телевизор. Спадам међу нестрпљиве људе који из принципа никада не читају упутство за употребу. Који стављају апарат под напон чим га изваде из паковања. Некада чак и раније.

Суочен са сликама катастрофе, осећам како у мени расте потреба за неразумном реакцијом. Међу замислима које су ми пале на ум биле су: да обријем главу као што сам то био учинио када сам сазнао за смрт Сида Вишоса,¹ да дам крв, да договорим састанак са мајстором за тетоваже... Нисам имао времена да замислим друге. Иза мојих леђа, мој отац куца на прозор и пита ме да ли сам чуо за нападе. Подигао сам руку у знак одговора. Била је то неодређена кретња на коју он није обратио пажњу. Већ је прешао преко дворишта и вратио се у западно крило у коме живи.

Сви телевизијски канали директно покривају догађај од половине преподнева. Након анализа, следе сведочења. А након сведочења, неумољиво пребројавање жртава. Гледам, не престајући да скачем у месту. На почетку телевизијског дневника, једна ситна дама, коју су интервјуисали између два ватрогасна камиона, пита сметено: „Како је Бог могао да дозволи да се тако нешто догоди?“

У задњем плану, кола хитне помоћи иду у свим правцима. Златаста површина покривача за преживљавање блиста под мартовским сунцем. У метежу спасавања и упркос својој наивности, госпођино питање јако ме је узбудило. Имам утисак да њено питање виси као у некој кесици за ношење талисмана. Тело ми се тресло од гађења и жеље за повраћањем, које мора да је било од оног типа гађења каква су се осећала у време када су се на уста избацива-

---

¹ Сид Вишос био је бас-гиратиста, бубњар и певач панк групе Секс пистолс, а умро је у 21. години од прекомерне дозе дроге. – Прим. прев.

ли делови пантљичаре. Производио сам необичне звуке. Дуго гутање праћено кратким штуцањем. Звук машине за кафу. Рефлексном кретњом, притискам дугмиће даљинског управљача и гасим телевизор пре него што је новинар имао времена да постави друго питање. Кадар је потрајао само неколико секунди, а међутим, показаће се да је био пресудан. Са снагом једног тропског циклона, он је из мога сећања извукао једну суштинску ствар на коју сам био потпуно заборавио: између 2. и 12. године, веровао сам да су мој отац и *Боџи* чинили једно.

Данас не могу да кажем шта је прво постојало, један или други. Могућност неспоразума несумњиво је лежала у чињеници да су обојица постојала у исто време. Мој отац и Бог и обрнуто. Не неки насумични бог. Не, *Боџи* лично, сâм, једини. Онај са таванице Сикстинске капеле и из песама Голден Гејт квартета. Онај коме се ратари моле да падне киша и онај кога мајке преклињу да им синови не погину на моторбициклу. Онај коме би се моја мајка молила да сам имао моторбицикл. И то без да сам ја морао да мислим о њему или да зазивам његово име. А нарочито без да то за мене буде разлог да ја из тога извучим и најмању славу.

То не значи да сам био глупак, или занесењак, или мистичар, не. Напросто, Анри, мој отац, био је Свемоћни. Без и најмањег оклевања. Можда је све то било само последица моје мршавости. Можда слабуњава деца чврсто верују да је њихов отац натприродно биће. Што се мене тиче, радило се мање о веровању него о очигледности у скупини околности које су ме обележиле од најранијег

узраста, као каквог зеца на сеоском путу. Са утолико мање сумњи и довођења у питање што су, током тога времена, догађаји у врту и у свету дошли да подрже забуну.

Лица осветљеног плавим ротационим светлима, ситна госпођа управо је својим питањем пробудила сећање на једну грешку приликом бирања за улогу која ме је, својим проширењем, навела да помислим како је наш врт Рај на земљи. Или је, можда, било обрнуто. Можда ме је чињеница што сам сматрао да је наш врт Еден навела на то да у своме оцу видим ништа мање него Створитеља. Уосталом, не могу да видим ниједну другу чињеницу која би могла да оправда забуну. Мој је отац био висок, а да није био горостас. Носио је троделно одело као и већина мушкараца у то доба. Није умео да помера уши. А за разлику од анђела одштампаног на кутијама прашка за прање рубља Свети Марко, никада изнад главе није имао ореол.

Све је могло да ме наведе на то да га поистоветим са Камилом, чувеним извођачем *Sag warum*² чији је био двојник. Са Жилбером Бекоом, који је носио исту врсту кравате. А нарочито са Џемсом Бондом, рођеним исте године као и он, делећи елеганцију. А међутим, ја сам га помешао са Богом. Уосталом, то што је мој отац био исто годиште као и агент 007 само је поткрепљивало забуну, чинећи од њега биће на које, као на Бога или на јунака Ијана Флеминга, време није имало никаквог утицаја.

Што се тиче мог необичног крштеног имена, оно је могло да сведе ту ситуацију на један од најуобичајенијих психоаналитичких модела. А у ствари, уопште није. Да

---

² Реци зашто – Прим. прев.

неко дете које се зове Јуда буде Божји син никада ми се није чинило као апсурдна или неприродна једначина. Ја сам био живи доказ тога: ја сам се звао Јуда, а мој је отац био Бог.

А онда, од данас до сутра, као што се изгуби вера или као што се подвргне операцији слепог црева, ја не само што сам престао у то да верујем, већ сам заборавио да сам у то и био веровао. Тај аксиом који је десет година условљавао мој однос према свету као да је био спран, а да ја тога чак и нисам био свестан. Уклоњено из каталога. Избрисано процесом којег се нисам сећао. Ако сам на крају схватио шта ме је навело на то да се преварим о стварној природи свога оца, данас не видим шта ме је навело да нагло променим оно што је за мене било један матрични неспоразум. Међутим, то је био случај: дуго сам био заборавио оно суштинско. Сачувао сам из година свог детињства гомилу слика које сам успевао да обновим са тачношћу, а да, међутим, у томе нисам откривао суштину. Без да сам тога био свестан, моје сећање је деловало на ту одређену тачку (тачку која се састојала у томе да помешам оца са Господом) на тако готово далтонистичан начин.

А ево како излазим из своје амнезије као из коме. Уз урлање сирена. Отупео. Упирући поглед каквог Марсовца у оно што ми је најблискије. Израњајући на површину попут каквог рониоца након сувише дугог недостатка даха. Исцрпљен. Дахћући и удишући у исто време, одмахујући главом на готово ишчашен начин.

Како нисам био сигуран да ли желим да обријем главу, а још мање да се тетовирам, на крају сам се сместио пред

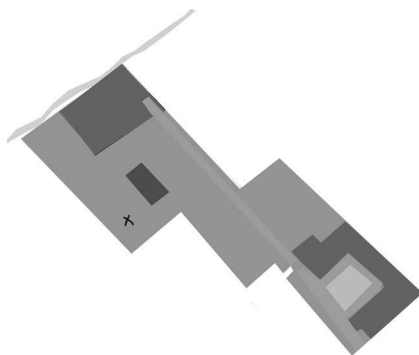
свој компјутер и за мање од десет минута нацртао обресе врта. Направио сам његов план у сивим тоновима, минималан и графички, као што је мој обичај када се присећам. Нацртана карата једног могућег против удара на којој означавам крст неизбрисивим фломастером. Тамо где сам јутрос изводио свој таи-ђи. Одмах након тога, правим попис успомена које организујем према терминологији. Обележавам бројевима. Пишем јако брзо и италиком. Волим што су картографи измислили тај штампарски облик, како би његовим нагибом тачно одредили смер тока великих и мањих река.

Више од приповетке коју започињем, замисао је да се вратим на извор, како бих поново открио кобно скретање. Тамо где сам био изгубио нит те давнашње јереси. Копирам, сечем, лепим. Поново читам оно шта сам написао. Гласно понављам прве редове како бих им проверио милозвучност:

Бр. 1 – То ѿочиње као нека исѿорија светиа, у једном врѿу...

Почело је.

Бр. 1

То почиње као нека историја света, у неком врту. Ја сам теглећи коњ који прекопава једну парцелу на земљишту које су моји родитељи управо добили у посед. Када пишем „ја сам“, не тврдим да сам представник коњске врсте, не, ја корачам иза, по неколико ари које се налазе поред врта нашег салаша. Пријатно топао ваздух испуњен мирисом зове милује ми ноздрве. Благ и слadak. Мирис којем треба додати мирис зноја и балеge. То што ћу касније толико волети циркус, између осталог је и због тог мириса.

Бразда коју оставља плуг пење ми се до изнад бедара. Могло би се радити о једној од оних успомена које се деле са десетинама хиљада других синова ратара. Моје сећање је утолико посебно што моји родитељи нису земљорадници и што се салаш о коме је реч налази у граду. У оно време на његовој западној граници, данас на

неколико станица метроа од његовог центра од којих је барем једна била предмет убилачког напада.

Има нешто утемељивачко у том догађају. Сматрам да је то моја прва успомена. Чак и ако једном буде морало да дође обавештење које ће оповргнути редослед, то ће остати почетна слика. Да због тога *будем окренути најлавачке* по мом мишљењу десило се због програма који ће уредити мој живот. Још и данас, могу да сместим призор на део у врту, поред бразде. (X) Са прецизношћу хируршког снимка.

Тај врт био је предмет непрекидног прекрајања и укрупњавања. Најстарија стабла воћака редом су била замењивана млађим стаблима. Стара стабла давала су плодове обилато, нова никада нису успела да их створе.

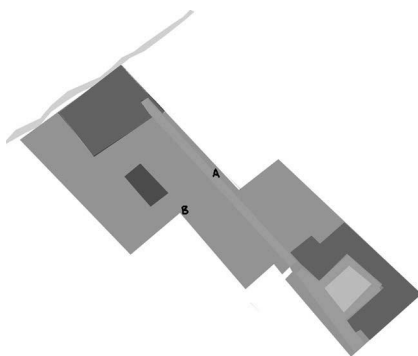
Разлози за то које је најчешће износио *Бої* јесу следећи:

- 1) Сувише загађења;
- 2) Сувише влаге;
- којима је недавно додао:
- 3) Нема више довољно пчела.

То је крај једне епохе, доба у коме су стабла доносила воће, и улазак у једно ново доба у ком се важност ограничава на пружање бриге. Свемогући је проводио зиму у резивању, ђубрењу... Не разумем зашто пишем у перфекту, у доба напада он је још увек жив. И упркос извесним годинама, највећи део свога времена проводи у врту. Нема сумње да је због тога још увек жив. „Једно биће које не рђа!” дао је недавно наслов поводом њега један днев-

ни лист из престонице, не у рубрици Вера већ на страницама посвећеним Војсци. Без тога врта, без комеморација ветеранима којима присуствује и свакодневног поподневног спавања од 20 минута – од 12 часова и 50 минута до 13 часова и 10 минута – он би одавно био мртав.

Било како било, што се он њима више бави, стабла доносе мање плода.

Међу врстама присутним приликом нашег доласка, налазила се једна мушмула (А), са необичним, готово гинеколошким плодовима, тако тајанственим да се нико не усуђује да их једе и за које се тврди да треба сачекати да буду „гњили” пре но што их користимо. Са 5 година, ја сам знао на шта се односи тај редак и већ застарео описни придев. Статистички гледано, деца у земљама чији БДП прелази 1200 евра по становнику и која немају приступа неком врту, сазнају ту реч „гњиио” тек много касније (из-

међу 12. и 15. године), за разлику од речи „плеснив“, „изношен“ или „млитав“, које боље познају...

Као и једно стабло дуње (Б), које се сваке године прекрива болешљиво бледим плодовима.

Као да би се означио почетак једног новог доба, посекли смо велики број стабала. Бацили смо се на нову садњу усредсређену на политику „све за једно стабло трешње“. Моја мајка, коју су на крају прозвали *Вишња*, није престајала да хвали танани укус трешања. Она је највише волела оне које су биле кључнуте. Сматрала је да су те слађе, тврдећи да птице имају шесто чуло да их открију. Да смо наспрам животињске интуиције, ми, друга људска бића, у заостатку за барем четири нивоа у еволуцији. *Трешња* мора да је била *међу* првим речима које сам могао да изговорим. У свим угловима врта почели смо да садимо стабла трешње која су, у време када пишем, у доба напада, биле прекривене цветовима и која у јуну неће донети никакав плод.

Стабла воћака која не доносе плодове заслужују да се на њима задржимо. Иако циљ није да их жигошем, ја према трешњевим стаблима из Јапана гајим такву одбојност да ме то нагони да против њих започнем прави крсташки рат. Са песмама Жака Брела, стабла јапанске трешње (*prunus serrulata*) чине део оног што презирем највише на свету. Један од праваца који воде у врт управо се зове авенија Трешњевих стабала, а назив се оправдава тиме што је на средишњем земљишту засађено на стотине стабала која хоће да се зову трешњевим стаблима, а која не производе већ кубне метре цветова одвратне нијан-